הלכה · משנה תורה · מפרשים · בני בנימין · ספר מדע

בני בנימין על משנה תורה, הלכות עבודה זרה וחוקות הגויים

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בני בנימין על משנה תורה, הלכות עבודה זרה וחוקות הגויים

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בני-בנימין-על-משנה-תורה-הלכות-עבודה-זרה-וחוקות-הגויים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ג 4
פרק ב 4
הלכה ג 4
הלכה ה 4
הלכה ט 4
פרק ג 5
הלכה ד 5
הלכה ה 5
הלכה ט 5
פרק ד 5
הלכה ד 5
הלכה ו 5
הלכה יא 6
הלכה יג 6
פרק ה 6
הלכה יא 6
פרק ו 7
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ח 7
הלכה י 7
פרק ז 7
הלכה א 7
הלכה ב 8
הלכה ג 8
הלכה ז 8
פרק ח 8
הלכה א 8
הלכה ב 9
הלכה ה 9
הלכה ט 9
פרק ט 9
הלכה טז 9
פרק יב 9
הלכה ב 9
הלכה י 10
הלכה יא 10
הלכה יב 10

פרק א

הלכה ג

הי' מהלך וקורא ומקבץ העם. סוטה (י') ויקרא אברהם א"ת ויקרא אלא ויקריא מלמד כו':

והבדיל לוי ומינוהו לראש. עי' יומא (כ"ח) מעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו במצרים ע"ש אך מ"ש רבינו שציוה את בניו ל"י מקורו שו"מ גם בפ' סדר משנה שכ' של"י מקומם ואולי אפשר מדברי הב"ר ר"פ ויצא במש"ש ר"מ לכותי אחד שיעקב אבינו הפריש מעשר מבניו וע"ש פ' ויחי מה שצום לוי לא ישא ארונו ואולי מה"ט הוא:

ומעולם לא עבד שבט לוי ע"ז. יומא (ס"ו) חגיגה (ו') ובכ"מ במדרשים:

פרק ב

הלכה ג

הנפנה אחריה בדרך שעשה מעשה לוקה. ערובין (י"ז) וע"ש בתוס' ובירושלמי שם פ"ג ה"ד ובפסחים פ"ו ה"א:

הלכה ה

ומחשבת אפיקורס לע"ז. חולין (י"ג) ע"ל פ"ו מיסה"ת ה"ח: **ואסור לספר עמהם** כ' הכ"מ דאמרינן בפרק דהא דכ' את"כ כו'. הנה לא ציין לנו באיזה פרק הוא כן וע' סנהדרין (ל"ח) דאמרינן בישראל אפיקורס כ"ש דפקר טפי אכן לא הזכירו שם כלל מרומיא דקראי דאל תען כו' ורומיא דקראי הוא בשבת (ל') ומשנין כאן בד"ת כאן במילי דעלמא ואולי יש איזה ט"ס בדברי הכ"מ והמגדל עוז כ' בפ"ק דע"ז ול"נ שם מאומה. דאאמו"ר הגז"ל בהגהותיו:

הלכה ט

מש"כ הכ"מ לפלפל דמגדף א"צ התראה לל"צ הוא שהוא מפורש כן בת"כ ס"פ אמר דיליף מפסח בג"ש נשיאת חטא מה שם כרת בלא התראה אף מגדף כן ובזה א"ש של"י במגדף אם הוא חייב מיתה או לאו כדאי' בסנהדרין (פ') שלכאורה ת"ל דחייב מיתה מצד דין ב"נ דהא גם ב"נ שמברך את השם הוא במיתה כמש"ש (נ"ו) ולהחמיר א"ש דבב"נ א"צ התראה ובישראל נתחדשה בסיני ההלכה שצריך התראה ושם של"ה התראה ע"כ נסתפק בו:

פרק ג

הלכה ד

ואפילו הגביה לבינה. ע"ז (מ"ו, נ"ג) וע"ל פ"ח ה"ד:

הלכה ה

מש"כ הכ"מ לענין סקילה א"א דמוטעה הוא תמוה לי איך יצוייר מוטעה אחר קבלת התראה ותשובתו ע"מ כן דאל"כ א"ח מיתה כלל כדאי' בסנהדרין (מ"א) וע"ל פ"ה מיסוה"ת ה"ד בדברי הכ"מ עצמו:

הלכה ט

קו' הלח"מ דאשלד"ע י"ל בהך דב"מ (י') והדברים ארוכים אתני במק"א בס"ד אם ב"נ מוזהרים על הלאוים האלו ועי' פ"ה ממלכים ובח"ת שלנו פ' ואתחנן בעה"י וגם לפמש"כ המחנ"א והנה"מ דגם בעע"ג יש שליחות בשכר דה"ל כפועל דידו כיד רבו ג"כ א"ש:

פרק ד

הלכה ד

מש"כ הכ"מ ואע"ג דדחוי' היא כוונתו פשיטת הגמ' נדחתה כמש"ש בגמ' הנן כו'. מ"מ פסק רבינו כדברי הפשטן ול"י למה נדחק המל"מ בכונתו:

הלכה ו

עי' השגת הראב"ד ז"ל ואולם מר"ן הגר"א ז"ל אמר בזה ד"נ מאוד בפשט דברי המשנה שלהי סנהדרין ותוכן הדברים שאם רבים העובדים ע"ז דינם כב"נ במיתתם והיינו שב"נ א"צ התראה וממונו הפקר וכן הוא בעה"נ אך יחיד העע"ז דינו כמפורש בישראל העע"ז שחייב סקילה וממונו פלט וזהו פשט דברי המשנה זה חומר במרובים מביחידים יעו"ש בלקוטים שבמשניות סוף פ' זרעים והוא מתוך מדרש פי צדיק יהגה חכמה:

ואולם צלע"י מנ"ל ד"ז דממונו הפקר לפ"מ דקיי"ל גזילו אסור כשל ישראל וקיי"ל נמי דיורש את אביו ד"ת כבקדושין (י"ז) וא"כ יורשו הבן וצ"ע ואולי ל"ש בב"נ יכין רשע וצדיק ילבש ועי' שערי משפט סת"ט שכ"כ באמת ועדין צ"ע ואפשר דבן לבד יורש את אביו עכו"ם ולא יורש אחר וא"כ בעה"נ שגם הטף הורגים לא נשארו יורשים אחרים אך ז"א דמי הא משכ"ל בן גדול בעיר אחרת ואולי י"ל דכיון דנכסי צדיקים שבתוכם אובדים כ"ש נכסי רשעים עצמם וי"ל דבדיניהם דיינינן להו ויל"ה בכ"ז אלא שהוא רק

משום דרוש וק"ש דלהלכה אין נפ"מ כלל ע"כ עת לקצר. מש"כ המגדול עוז מתוספתא ל"נ לפניו:

מכין כו'. עי' כ"מ ובפה"ת לרמב"ן מענין זה ועמש"ל פ"ו מתשובה הי"א בס"ד:

והורגין את כל נפש אשר בה. עכ"מ וצ"ע דלא כ' כלל בתורה את כל בהמתה רק את בהמתה ואולי את לבדו דרש ואולם מקור הדברים הם בירושלמי ס"פ חלק ע"ש:

הלכה יא

העיסה ג"כ מותרת. הש"א תמה דבדאורייתא דקיי"ל א"ב ה"ל לאסור ול"נ לכמש"כ האחרונים דהא דקיי"ל דבדאורייתא א"ב הוא משום דסד"א דחומרא דהא דא"ב הוא רק משום ספק ולכן בדאו' לחומרא ובדרבנן לקולא וכבר כ' הכ"מ פי"א מכלאים הכ"ז דמה שפסק רבינו שם לקולא בסד"א אף דבכ"מ הוא לחומרא משום דהא בסדל"א הוא רק מדרבנן וע"כ במילתא דל"ש לגר גם בספק ע"ש וא"כ א"ש דאין לנו בתורה מילתא דל"ש יותר ממשפט עה"נ עד שנמצא תנא שאמר של"ה יל"ע להיות ואם דלא קיי"ל הכי מ"מ לעתים רחוקות מאוד שאירע כן וא"כ הוה גם לרבינו רק מדרבנן לקולא בספק הזה. כ"א הרב ר' צבי תאומים שליט"א [זצ"ל] ושפת"י:

הלכה יג

קדשי בה"ב יפדו. זה לי רבות בשנים הקשתי לשאול לפ"מ דקיי"ל פירות המחוברים מותרים משום דמחוסרים תלישה א"כ ה"נ מחוסרים פדי' דגם מחוסר פדי' מיקרי חסרון כדאי' בחולין (פ"ד קל"ה.) והארכתי בכ"מ מחידושי בס"ד וכעת ראיתי שכבר דברו בו אחרוני זמנינו:

פרק ה

הלכה יא

עי' השגת הראב"ד. ואפשר לה"ר לרבינו מהא דתמורה (ג'.) דאריו"ח חוץ מהנשבע ומומר ומקלל חבירו בשם. והנה הנשבע הוא ג"כ בשם וא"כ ק' מ"ט הפסיק התנא בין נשבע למקלל והל"ל נשבע ומקלל בשם ומומר או מומר ונשבע ומקלל בשם. וקאי בשם אתרווייהו או דנשבע משכ"ל גם בלא שם הקדוש והיינו בשם ע"ז. וא"כ אינם שוים. לכך לא כללינהו בחד בשם וכה"ג מדייק הגמ' בב"ק (כה:) ובכריתות (ג'.) וע"ש עוד (ה'.) דדייקינן הכי בקראי. ודע דבדברי הראב"ד יש ט"ס. שחסר מלות ומקלל חבירו בשם ע"ש:

פרק ו

הלכה ב

משנ"כ הכ"מ בתו"כ הוא בפסוק והנפש אשר תפנה. והתוי"ט פ"ז דסנהדרין מ"ז לא מצאו וכבר הושג מהגרע"א שם:

הלכה ג

נותן הבן לאביו. נ"א בירושלמי פ"ז דסנהדרין ק"י. לעולם אינו חייב עד שימסרנו לכומרים ויטלנו ויעבירנו. עכ"מ ולח"מ אם ס"ל לרבינו מולך ע"ז. וע"ל פ"ה מיסוה"ת ה"ד מש"ש בס"ד:

הלכה ד

בכ"מ סוד"ה ואינו. צע"ק דהא ה"ל התראת ספק:

הלכה ח

או בלא פישוט ידים ורגלים. הוריות ד' סע"א:

משעה שיכבוש פניו בקרקע. מבואר כן בברכות ומגילה. שזולת זה ל"נ השתחואה:

הלכה י

עי' השגת הראב"ד וכ"מ ובירושלמי פ"ק דמגילה ה"ה ובדברי רבינו והראב"ד שלהי ה' חגיגה ובסמ"ש באריכות:

פרק ז

הלכה א

מ"ע לאבד ע"ז ומשמשיה כו' ובא"י מצוה לרדוף כו' והעוקרו בא"י מברך אקבו"צ לעקור ע"ז מארצנו כמו שמברך על כל המצות. כ"כ הרש"א בח"א בברכות נ"ז ב' והעתיקו אחריו הגרע"א ז"ל בתוספותיו פ"ט דברכות. ולפלא שלא זכרו אדירי התורה אלו דברי ת' הרשב"א סי' י"ח שכ' להשיב כו' דה"ט דאין מברכין על השבת הגזל והריבית לפי שאין מברכין על מצוה הבאה מתוך העבירה שלא ציונו להשיב כו'. וכ"כ בס' אבודרהם בשם ר' יוסף בן פלאט. ואייתי טובי דכוותייהו. וא"כ ודאי ל"ש כלל ברכה על עקירת ע"ז שבאה ע"י עבירה כמו השבת הגזל והריבית דמה נ"מ בין זה לזה. כ"כ אאמו"ר הגז"ל בחיבורו הנחמד על המשניות. ואני בעניותי נ"ל לדון דדבריהם נכונים די"ל דבמצוה הבאה ע"י עבירה שעבד עע"ג ל"ש לקרותה מה"ב כלל. ובזה א"ש קושית הגרע"א ז"ל בתוספותיו ובהגהותיו על רפ"ג דסוכה מ"ט לא הקשו התוס' מנרבע ונעבד

דלל"ק לפוסלן מקרבן ת"ל משום מה"ב. דודאי משכ"ל שהיו נו"נ מעע"ג רק הוא דבר חידוש מהגרע"א דלס"ל סברא זו. ואפ"ל עפמ"ש במק"א בס"ד. דהעיקר כהסוברים דב"נ לא נצטוו על ע"ז בשיתוף ובודאי מצות עיקור ע"ז היא על כל ע"ז אף שנעבדה בשיתוף וא"כ ל"ש כלל משום מה"ב דאינה עבירה כלל ממנו כנ"ל ברור:

הלכה ב

עכו"ם וכו' וכל הנעשה בשבילה כו'. וכל הנהנה לוקה כו' משום לא ידבק כו'. אף יי"נ בכלל. ע' מש"כ במנין המצות ל"ת כ"ה בס"ד ואולם מקור ד' רבינו בירושלמי פ"ה דע"ז הי"ב וידוע שכל ד' רבינו הם ע"פ הירושלמי. והנה לא נתבאר בד' רבינו אם המביא ע"ז לתוך ביתו אם עובר בלאו דלא תביא תועבה. [וע' בשו"ת בית הלוי להגאב"ד דבריסק ז"ל] מש"כ בזה:

הלכה ג

בהמה שהקריבוה כולה לע"ז. אולי בא לשלול אם הקצוה לע"ז ונחתכו רגליה מחיים דלא נאסרו דאין הקדש לע"ז (ועי' זבחים פ"ז א' כה"ג) ועי' בכ"מ שחידש בזה דין אחר מלשון כולה. ובקונט' תשובה ע"י יסורים שבחבורי שו"ת אה"ד ח"א הארכתי בדבריו בס"ד:

הלכה ז

בהגמ"י אות ב' מש"ש בשם ס' חסידים. העירותי במשנת חסידים שלי בס"ד מד' הירושלמי רפ"ג דסוכה ופי"ב דיבמות ה"ב בשופר של ע"ז עש"ה:

פרק ח

הלכה א

וכן אם עשאה חליפי חליפין. עכ"מ מ"ט פ' רבינו כמאן דאוסר לפ"מ דקיי"ל דבכא"מ ולע"ד י"ל דלפ"מ דקיי"ל דגם על אביזרייהו דע"ז יהרג וא"י א"כ תו ל"ה ב' כתובים דמצרך צריכי. וצ"ל דמ"ד דהוו בכמ"ל דבע"ז ג"כ יעבור וא"י עי' סנהדרין ע"ד א' דאיכא מ"ד הכי או דעל אביזרייהו דע"ז לס"ל כדקיי"ל. וא"כ לדידן שפיר ל"ה ב"כ דע"ז היא בלאו ושביעית ה"ל בעשה. דליכא לאו בשביעית. אך באמת בזבחים ק"ו ב' א' להדיא מה לשביעית שכן לאו ובחי' שם כ' בס"ד. דאולי ס"ל לסוגיא דשם כסוגיא דיומא פ"ו ב'. דא' שם שלוקה בב"ד על שאכלה פגי שביעית ואתייא כר' יהודא דס"ל בפסחים מ"ב א' ובירושלמי פ"ו דנזיר ה"א דכל היכא דכ' לאמר הוא לאו על כל לאו הבא מכלל עשה שבאותה פרשה ואף ללקות כמש"ש. א"כ לדידן שפיר ל"ה לאו וא"כ ל"ה ב"כ ומ"ד

דהוו ב"כ יסבור דאיכא לאו גם בשביעית כמו בע"ז. אך עיקר כללא דכה"ג ל"ה ב"כ צ"ע מפסחים מ"ד א' וכמדומני שכבר העירו בזה. אולם מקור דברי רבינו העיר מרן הגר"א ז"ל ביו"ד ס"ס קמ"ה מד' הירושלמי פ"ה דע"ז סוף ה"א וצ"ל שם להיפוך דחכמים ס"ל אסור ופ' כחכמים וע"ש במה"פ. ועי' נוב"ת חא"ח סי' קכ"ה סוד"ה בד"א מ' דלא מיירי ר"נ אלא בעכו"ם אבל לא בישראל צ"ל להיפוך. אלא בישראל אבל לא בעכו"ם ע"ש:

הלכה ב

מה שתמה הכ"מ. עי' ט"ז וש"ך יו"ד ר"ס קמ"ה. ובמ"ש **מים שעקרן הגל**. לא ציין הכ"מ לע"ז נ"ט א':

הלכה ה

עי' כ"מ בשם רש"י דהבית עצמו נעבד. וע' פ"ו מאבות הטומאות ה"ה כ' רבינו דהביא הוא ממשמשי ע"ז ואולי יל"ח בין טומאה לאיסור:

הלכה ט

מש"כ המ"מ שאינו יודע גניזה זו למה. עי' תורת חיים בע"ז שם שהעיר גם מד' הרמב"ן פ' וישלח וע"ש בתוס' ע"ז שכ' דבאמת ל"ד גניזה אלא ביעור [ע"ש במהר"ם ע"ד התוס' אלו ובאמת כוונתם ע"ד התוספתא פ"ב דמגילה ומובא גם במלחמות להרמב"ן ז"ל פ"ד דע"ז] וילה"ר לדבריהם מקדושין ל"ט א' שא' שם והכרז על פירותיהם שטעונים גניזה. והרי ערלה היא בשריפה. אך האחרונים כתבו מזה דערלת ח"ל אינו טעון שריפה ועי' שו"ת ח"ס חא"ח סי' ק"פ וביו"ד סרפ"ו מש"כ לדון בעיקר שריפה בערלה ולהאמור א"ש והארכתי בס"ד בחידושי לחולין קט"ו ב':

פרק ט

הלכה טז

מה שתמה הכ"מ על השמטת רבינו לא זכר שר דלהדיא כתבו במקומו פ"ב דשבת הי"ב וכה"ג כ' בעצמו ה"י מיסה"ת ה"ו ופ"ג מדיעות ה"ב ובכ"מ:

פרק יב

הלכה ב

עי' מל"מ וט"א חגיגה ותרע"א פ"ג דברכות. ולו"מ ה"א מדרבנן קאמר וז"ש אסורים ולא כ' ישנם כמ"ש ברישא אך ג"ז לא נודע מקומו:

הלכה י

או שתגלח ראשה כאיש. בבאורי הגר"א ז"ל חיו"ד סי' ק"פ סק"ח כ' תוספתא בכורים ועי' כ"מ בסוף ההלכה. ולפנינו ל"נ דבר:

הלכה יא

מה שתמה הכ"מ שלא ידע מקום מפורש כ"ה להדיא בתוספתא פ"ג דאבות. הכותב כ"ק על בשר חבירו חייב:

הלכה יב

א' כהן וא' ישראל. ע"ל הט"ו ולפה"נ גם הכא כוונתו לזה: